

Chatcontrol EU-nämnden - Europaportalen 15/9 2023

EU-NÄMNDEN MÅSTE STOPPA CHAT CONTROL 2.0

Fredag 22:a september [sammanträder](#) EU-nämnden. Då avgörs Sveriges linje på ministerrådsmötet veckan efter, under vilket medlemsstaterna förväntas ta ställning till EU-kommissionär Ylva Johanssons förslag om ny massövervakning - **Chat Control 2.0**.

Förslaget heter officiellt *förordningen om fastställande av regler för att förebygga och bekämpa sexuella övergrepp mot barn* ([COM\(2022\) 209](#)), vilket låter angeläget. Men bakom titeln döljer sig ett problematiskt förslag som kränker de mänskliga rättigheterna och som gör oss alla mindre säkra online, utan att för den sakens skull göra det bättre för utsatta barn.

Tanken är att tjänsteleverantörernas **frivilliga** granskning av innehåll i sociala medier och direktmeddelanden (Chat Control 1.0) ska göras **obligatorisk** (Chat Control 2.0). De verktyg som idag framgångsrikt används ska kompletteras med **AI som förväntas granska innehållet i folks elektroniska meddelanden, bilder, konversationer, IP-samtal med mera**.

Detta är skanningsteknik som ännu inte existerar. Ändå är förordningen tänkt att träda i kraft redan nästa sommar.

Problemen med Chat Control 2.0 är många. Till exempel varnar [kommissionens](#) respektive [ministerrådets](#) egen rättstjänst, [Europaparlamentets utredningstjänst](#) och [EU:s dataskyddsmyndighet](#) för att **förslaget står i strid med de grundläggande mänskliga rättigheterna**. Och i ett brev uttrycker [465 forskare](#) från 38 länder sin oro över förslaget.

Även kommissionen själv medger i sitt förslag (sidan 13) att det inskränker medborgarnas möjlighet att utöva sina grundläggande mänskliga rättigheter, såsom rätten till privatliv och privat korrespondens samt yttrandefriheten. Kommissionen nämner även informationsfriheten och skyddet för personuppgifter. Men kommissionen kommer fram till att detta är ett pris värt att betala. [FN:s människorättskommissionär](#) instämmer dock inte och varnar för konsekvenserna.

De mänskliga rättigheternas funktion i samhället är att skydda individen mot övergrepp från staten. Därför är det oroväckande när staten i kommissionär Johanssons skepnad vill inskränka dessa rättigheter, som är skyddade i bindande konventioner.

2014 upphävde EU-domstolen datalagringsdirektivet, eftersom det stred mot ovannämnda mänskliga rättigheter. Domstolen etablerade då en princip som även lär gälla även i detta fall: *övervaka dem som misstänks för brott - inte alla andra, hela tiden.*

I sammanhanget bör nämnas att kommissionär Johansson försöker mildra kritiken genom att påstå att de spårningsordrar som är förslagets kärna endast kan utfärdas av en domstol. Detta stämmer inte överens med texten i det faktiska förslaget. Trots att felaktigheten har påpekats fortsätter hon att upprepa sitt påstående i intervju efter intervju.

Kommissionär Johansson brukar också påstå att Chat Control 2.0:s skanningsteknik är tänkt att fungera som en knarkhund som hittar droger utan att väskor och paket behöver öppnas. Detta är nonsens. Det finns inget sätt att skanna innehållet i totalsträckskrypterade (end-to-end-krypterade) konversationer utan att öppna dem och titta i dem.

Antingen går det att kommunicera utan avlyssning eller så går det inte. Om det byggs in bakdörrar i tjänsterna eller apparna kan dessa bakdörrar också utnyttjas för andra ändamål, vilket underminerar säkerheten för oss alla.

Även den felaktiga knarkhundsliknelsen har påtalats. **Ändå fortsätter kommissionär Johansson att upprepa sina påståenden** gång på gång. Vilket betyder att hon antingen inte förstår sitt eget förslag och dess konsekvenser - eller att hon medvetet försöker föra folk bakom ljuset.

Vi anser att kommissionär Johansson saknar respekt för den öppna, sakliga och konstruktiva debatt som bör vara ett naturligt inslag i den demokratiska beslutsprocessen. Att hålla fast vid felaktiga påståenden trots att man har motbevisats är politik när den är som sämst.

I ett vidare perspektiv är risken för **ändamålsglidning** uppenbar. Övervakningslagar utökas alltid i syfte och omfattning.

Ett verktyg som skannar och analyserar innehållet i medborgarnas elektroniska meddelanden, kopplat till en ny EU-myndighet ("EU-center"), kan i framtiden användas för vilka ändamål som helst. Samma bakdörrar som kommissionens förslag förutsätter kan dessutom utnyttjas av andra stater för helt annan typ av övervakning.

Det behöver inte ens handla om ond vilja för att något ska gå fel. Det kan räcka med inkompetens, missriktad välvilja, överdrivet nit eller en dålig dag på jobbet för att detta verktyg kan vändas mot medborgarna.

Men barnen då? [Barnkonventionen](#) (artikel 16) föreskriver att *"inget barn får utsättas för godtyckliga eller olagliga ingripanden i sitt privat- och familjeliv, sitt hem eller sin korrespondens och inte heller för olagliga angrepp på sin heder och sitt anseende"*.

Således står kommissionär Johanssons förslag om Chat Control 2.0 ironiskt nog i strid med Barnkonventionens anda. Det förslag som påstås motverka sexuella övergrepp mot barn kan leda till att just utsatta barn inte längre vill eller vågar vända sig till stödgrupper och rådgivning online.

Chat Control 2.0 behövs inte. Med dagens Chat Control 1.0 är tjänsteleverantörernas frivilliga skanning av inlägg och meddelanden redan möjlig. Och den sker med fungerande, beprövade verktyg. Även om inte heller denna lagstiftning är helt oproblematisk är det fullt möjligt att förlänga den när den går ut nästa sommar, vilket är att föredra framför Chat Control 2.0.

När EU-nämnden behandlade Chat Control 2.0 i december förra året skedde det på ungefär [en halv minut](#) - utan föredragning, frågor eller debatt.

Men sedan dess har **saker och ting förändrats**. Frågan exploderade i media under våren och alla de 20 svenska **ledarsidor** som har skrivit om saken säger nej. **Advokatsamfundet, Centrum för rättvisa, Integritetsskyddsmyndigheten, Internetstiftelsen och Svenska Journalistförbundet** är [kritiska](#). Det har hållits demonstrationer mot Chat Control 2.0 såväl i Sverige som i andra EU-länder.

Idag säger Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Miljöpartiet och Vänsterpartiet [nej till Chat Control 2.0](#). Socialdemokraterna är för förslaget. Och även om regeringen [inte vill uttrycka någon mening](#) måste rimligen dess partier i riksdagen ha en åsikt i frågan.

Vi har alltså ett helt nytt läge, vilket också kräver ett förnyat ställningstagande i EU-nämnden.

I ministerrådet tycks Tyskland, Österrike och kanske Nederländerna vilja stoppa Chatcontrol 2.0. Uttalanden från den [polska regeringen](#) tyder också på ett nej. I så fall räcker det med att **Sverige lägger ner sin röst** i ministerrådet för att en [blockerande minoritet](#) ska uppnås.

Därför uppmanar vi EU-nämnden att instruera regeringen att rösta nej eller avstå i ministerrådets omröstning om Chat Control 2.0.

Karl Emil Nikka, IT-säkerhetsspecialist, Chatcontrol.se

Mattias Axell, ordförande Föreningen för Digitala Fri- och Rättigheter, DFRi.se

Oscar Swartz, ordförande 5 juli-stiftelsen

Erik Lakomaa, 5 juli-stiftelsen

Henrik Alexandersson, redaktör för Femtejuli.se